

Eko potatis

Nr 3 – April 2008

Gödslingstrategi

Det är snart dags för sättning av potatis. Vid gödslingsplanering finns det mycket att ta hänsyn till, såsom förfrukt, förväntad skörd, jordanalyser och olika potatissorters behov.

Ibland finns det inte gödselmedel med rätt proportioner mellan olika näringsämnen. Man får då försöka finna den kompromiss som ger bäst balans med så få körningar som möjligt.

I ekologisk odling bör man vid gödslingsplanering tänka till hela växtföljden. Det är värdefullt att tillföra så mycket organiskt material till marken som möjligt. Vall och stallgödsel ökar eller bibehåller mullhalten. Var uppmärksam på att växtnäringsinnehållet i stallgödsel kan variera. Helst bör man ta en egen analys eller göra en beräkning utifrån foderstat och strömedel. Teoretiska beräkningar är ett stöd. Men den egna erfarenheten och allmänna nivåer blir ändå det viktigaste beslutsunderlaget. För att lära för framtiden prova mindre ytor med olika gödslingsmängder samt nollrutor.

Gödselmedel för ekologisk odling

På Jordbruksverkets webbplats kan man hämta hem den nyaste upplagan av Gödselmedel för ekologisk odling 2008, version 2008-04-01, på www.sjv.se/ekogronsbrev Klicka nere till höger på sidan under rubriken insatsmedel. Skriften på sju sidor innehåller regler kring växtnäring, tabeller med en rad fakta och priser om olika gödselmedel som är tillåtna att använda. Alternativt kan du ringa din rådgivare eller redaktionen för Ekopotatis-brevet för att få tillgång till skriften.

Flera gödselmedel är redan slut eller har lång leveranstid. Beställ därför i god tid.

Kväve

En del sorter har större benägenhet för att bli blötkokande. Till dessa sorter ska man vara försiktigare med kvävegödsling. Sorter som visat tendens för blötkokning är t.ex. Lady Balfour, Princess, Satina, Fakse och Ditta. Undvik vall som förfrukt till sorter som har extra benägenhet för blötkokning eller mörkfärgning eftersom det är svårt att bedöma vallens förfruktsverkan. Vid kraftig kvävegödsling försenas knölsättning och tillväxt vilket ökar risken att potatisen är småfallande med dålig kokkvalitet då bladmögel stoppar tillväxten för tidigt.

Regelbunden tillförsel av stallgödsel i växtföljden har också en långsiktig verkan. Har det historiskt tillförts stallgödsel med jämna mellanrum kan man räkna med en kväveverkan kring 10 kg N/ha (variation på 4–24 kg N/ha har angetts på gårdar med olika djurintensitet)

Riktgivor för kvävegödsling vid förfrukt stråsäd.
N-min = 30–40 kg/ha, 0–30 cm.

Skörd ton/ha	15	20	25	30	35	40
Färskpotatis	60	70	80			
Satina, Fakse				70	80	
King Edward, Sava, Ukama			80	90	110	
Bintje, Folva, Asterix				90	110	130

Källa: Riktlinjer för gödsling och kalkning 2008, Jordbruksverket.

I många ekologiska odlingar är bruttoskörden lägre än 30–35 ton/ha. Kvävegivan kan sänkas nedåt 50–60 kg N/ha vid stråsäd som förfrukt.

Fosfor

I potatisodling är det värdefullt att ha lite högre fosforvärden i jorden. Rätt fosfortillgång minskar risken för blötkokning och missfärgning. Fosfor gynnar knölsättningen och ökar knölens torrsubstanshalt vilket påverkar avmognad samt ger bättre lagringsduglighet. För att höja fosforinnehållet i jordar som har lägre värden t.ex. de skiften som har fosfortal kring 4–6 eller P-AL klass I och II kan man till exempel vid lämpligt tillfälle i växtföljden sprida Biofer 7-9-0 som är ett benmjöl som är mycket prisvärt. Stallgödsel tillför fosfor medan Biovinass nästan inte tillför något. Fosfor i stallgödsel anses ha samma effekt som fosfor i mineralgödsel. Radgödsling istället för bredspridning av fosforrika Biofer och Binadan-produkter kan vara en fördel.

Riktgivor för fosforgödsling kg/ha vid olika P-AL klasser

	I	II	III	IV A	IV B	V
Skörd 20 ton/ha	75	55	45	25	15	15
Skörd 30 ton/ha	80	60	50	30	20	20

Källa: Riktlinjer för gödsling och kalkning 2008, Jordbruksverket.

Kalium

Potatis har ett stort behov av kalium.

Riktgivor för kalium gödsling kg/ha vid olika K-AL klasser

	I	II	III	IV	V
Skörd 20 ton/ha	220	170	120	70	
Skörd 30 ton/ha	260	210	160	110	0

Källa: Riktlinjer för gödsling och kalkning 2008, Jordbruksverket.

Balansen mellan kväve och kalium är viktig. I äldre sorter som t.ex. King Edward och Bintje är en lagom relation mellan N och K, 1:2 vid K-AL klass III. Bland nyare sorter finns det flera sorter som istället behöver relationen mellan N och K till 1:3 vid K-AL klass III.

Mörkfärgning efter kokning ökar om kvävegivorna är för höga i förhållande till kaliumgivorna. Vissa sorter är känsligare för mörkfärgning än andra.

Balansen mellan K/Mg är också viktig.

- Vid K-AL 15 är 1,5 i kvot bra.
- Vid K-AL 8 är 2,5 i kvot i bra.
- Vid kvot mer än 3-3,5 tillför mer Mg

Magnesium

Tänk på att Biovinass, Binadan och Bioferprodukter innehåller små mängder magnesium. Det billigaste sättet att höja Mg-AL-talet i marken är med magnesiumrik kalk. Men var observant på PH värdet, så det inte blir för högt. Då extra kalium behöver tillföras kan man använda kalimagnesia. På skiften där K/Mg kvoten är mycket hög (dvs gott om K men ont om Mg) kan man tillföra Mg med kieserit (magnesiumsulfat). Man bör inte tillföra mer än 25 kg Mg extra.

Bor

Bor är en komponent i cellmembraner och förstärker cellväggar och är viktig för upptag av Ca. Bor påverkar skalkkvaliteten med minskad risk för sprickbildning. Borbrist uppträder främst på mullfattiga och lätta jordar med högt pH, bristen kan vara större vid torka och vid hög kvävetillgång. Om bortalet är under 0,5–1 mg/kg jord i jordanalysen bör man spruta ut bor

på den bara jorden innan uppkomst. Normal giva är 1 kg rent bor per ha. Borsyra, Solubor, Bor/Bortrac 150 och Bor Super är godkända i ekologisk odling.

Danska gödslingsråd som jämförelse

Enligt dansk rådgivning till ekoodling vid 30 ton förväntad skörd ska man gödsla 80–120 kg N (blast och knölar tar tillsammans upp 100–140 kg N). Om jordens markvärden är bra gödslar man med 10–15 kg P/ha och 100–140 kg K samt 4–7 kg Mg. Potatisen tar upp 20–25 kg svavel och de rekommenderar att tillföra 15 kg svavel. Svavel i stallgödsel är inte så tillgängligt så de rekommenderar att komplettera med vinasse eller annan gödsel med mer lättillgänglig svavel. (t.ex. Binadan och i Sverige Biofer). Detta talar för att det nog kan vara positivt att komplettera stallgödsel med en mindre giva Biofer, Biovinass, kalimagnesia eller kaliumsulfat på våren. Kalimagnesia och Kieserit innehåller också sulfat.

Utsädet börjar ta slut

Det ekologiska utsädet är slutsålt. Lantmännen har kvar storfällande utsäde av sorten Superb en svensk-förädlad sort med god motståndskraft mot bladmögel. Från Danmark och företaget Danespo kan Sava och Jutlandia fortfarande beställas hem. Danespo Evert Andersson 0321-402 71, 0706-74 02 71. Vidare har utsädesföretaget Kantaperuna HZPC utsäde av sorten Opera, en Holländsk medeltidig något mjölig sort som anges ha bra motståndskraft mot bladmögel. Kantaperuna Hans Ek 070-669 05 84. Dessutom finns en fältbesiktigad Matilda tillsalu hos Anders Nilsson 070-671 10 86.

Nyhetsbrevet Ekopotatis ges ut av Jordbruksverket i samarbete med Hushållningssällskapet i Värmland.

Prenumeration på Ekopotatis är gratis. För att få brevet via e-post, anmäl dig på <www.sjv.se> (välj prenumerera i vänstermenyn). Nyhetsbrevet finns även på Jordbruksverkets webbplats <www.sjv.se/ekopotatis>

Odlare med mer än ett hektar ekologisk potatisodling kan få brevet i pappersversion. Anmäl intresse till Hushållningssällskapet i Värmland, adress se nedan.

Ansvarig Jordbruksverket:
Katarina Holstmark, Jordbruksverket, Skara
tfn 0501-60 58 61, e-post: katarina.holstmark@sjv.se

Redaktör:
Åsa Rølin, Hushållningssällskapet i Värmland
tfn 054-54 56 00, e-post: asa.rolin@hush.se

Detta material har delvis finansierats med EU-medel

